

H.M. Dronning Margrethe II's tale ved fejringen af 100-året for Grundloven af 1915

Taler

H.M. Dronning Margrethe II
Danmarks regent

Dato

5. juni 2015

Sted

Rigsdagsgården

Omstændigheder

I anledning af 100-året for 1915-grundloven, hvor kvinder fik stemmeret, havde Dansk Kvindesamfund arrangeret et grundlovsoptøget, der startede ved Kastellet, gik gennem København og sluttede i Rigsdagsgården ved Christiansborg Slot. Her holdt Dronningen tale.

Den grundlov, hvis 100-års jubilæum vi i dag fejrer, var en væsentlig landvinding for den demokratiske udvikling i Danmark. I den oprindelige grundlov fra 1849 var et stort udsnit af befolkningen udelukket fra folkestyret, nemlig de såkaldte fem F'er: "Fruentimmere, Folkehold, Fattige, Fallenter og Fjollede". For første gang fik Fruentimmere og Folkehold nu adgang til at udøve deres demokratiske rettigheder på lige fod med andre uberygtede borgere.

Selv om tjenestefolk dermed også demokratisk set lyses i kuld og køn, var det særlig anerkendelsen af den kvindelige halvdel af befolkningen som fuldmyndige borgere, der for alvor gjorde skel og især tiltrak sig opmærksomheden. Det var naturligvis ikke en ændring, der kom ud af det blå. Det var resultat af en lang, sej kamp, især fra kvindeorganisationernes side.

Over alt i den vestlige verden kæmpede kvinderne i disse år for politisk ligestilling. Ganske vist havde danske kvinder i 1908 opnået valgret til kommunalbestyrelserne; men der skulle alligevel gå yderligere syv år, inden ligestillingen også blev en realitet på landspolitisk plan. Og set i bakspejlet må man nok sige, at kvinderne i Danmark alt i alt ganske ydmygt affandt sig med den langsommelighed, hvormed man gav dem de rettigheder, som vi i dag finder helt selvfølgelige.

I England derimod sloges kvindesagsforkæmperne i direkte fysisk forstand med ordensmagten for at opnå ligestilling. Og de benyttede sig i denne forbindelse af så frygtindgydende våben som hattenåle, paraplyer og skarpe negle. Her til lands

var højdepunktet på kvindernes demonstrationer blot, at en særlig energisk og opfindsom dame i 1909 erobrede klokken fra Folketingets formand og derefter i nogle minutter talte dunder til de forbløffede folketingsmænd, indtil et par bævende rigsdagsbetjente fjernede demonstranten fra Folketingets talerstol.

Men med grundloven af 1915 fik kvinderne altså deres valgret, selv om det bestemt ikke huede mere gammeldags indstillede – derunder også min egen farfader, Kong Christian X. Hans hus var patriarkalsk indrettet, og for ham var kvinders ligestilling nok nærmest et fremmed begreb.

Det kom ganske sigende til udtryk, da han kort efter at have underskrevet grundloven den 5. juni 1915 modtog en deputation, der kom for at aflevere en takkeadresse på vegne af de taknemmelige danske kvinder. Under den efterfølgende samtale udbrød én af kvinderne i deputationen stærkt bevæget: ”Deres Majestæt, dette er den lykkeligste dag i mit liv!” – hvortil Kongen blot tørt bemærkede: ”Ja, jeg synes nu hellere, at De skulle gå hjem og lave kaffe til Deres mand!” Dette lille replikskifte sammenfattede vist meget godt Kongens – og også mange andre danskeres – syn på kvindernes ligestilling.

Et andet nybrud var af ligeså stor betydning. Nemlig at grundloven af 1915 afskaffede den hidtil gældende valg måde – valg i enkeltmandskredse – og indførte det stadig gældende forholdstalsvalg, der med langt større nøjagtighed afspejler de politiske styrkeforhold i befolkningen. Dermed blev det langtidssikret, at Folketingets sammensætning så nøje som muligt afspejlede stemmeafgivningen.

Disse ændringer gav grundloven – og dermed hele det politiske system – en robusthed, som må siges siden at have bestået sin prøve. Under to verdenskrige, en verdenskrise i 1930’erne med stærkt røre på begge yderfløje samt en fem-årig besættelse dannede grundloven af 1915 den solide ramme om det politiske liv og blev selve det forfatningsmæssige fundament for udviklingen af det moderne Danmark!

Med disse ord vil jeg gerne føje min og min families lykønskning til 100-års jubilæet for grundloven af 1915.

Kilde

kongehuset.dk

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Jubilæumstale, Kongehuset, Kvindebevægelsen

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/h-m-dronning-margrethe-iis-tale-ved-fejringen-af-100-aret-for-grundloven-af-1915>